DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE

SECESSIONIBUS HUMORUM,

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,
PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENBURGICO, RELIQVA,
IN ACADEMIA FRIDERICIANA,
GRATIOSISSIMO FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU,
PRÆSIDE
DN. GEORGIO ERNESTO STAHL,
MED. D. EJUSD. ET RER. NATUR. PROFESS. PUBL. ORDINAR. ACAD. NAT. CUR. COLLEG. LONG. DIGN. FACULT. MEDIC. h. t. DECANO SPECTATISSIMO,
DOMINO PATRONO, AC PROMOTORE SUO
omni Obſervantiæ atque Honoris cultu ætatem colendo,
PRO GRADU DOCTORALI,
Summisque in Arte Medica Honoribus, Inſignibus ac Privilegiis,
More Majorum Solenni obtinendis,
Ad d. Aug. M DCC XII. horis ante & pomeridianis
IN AUDITORIO MAJORI
Publico Eruditorum Examini ſubmittet
CAROLUS Fromhold/
Rochl. Miſn.

HALAE MAGDEBVRGICAE,
LITTERIS CHRISTIANI HENCKELII, ACAD. TYPOGR.

PROOEMIUM.

BOnis bene partis, recte uti, ſolum eſt medium, quod fructum exoptatum præbeat; Huic ſcopo quandocunque induſtriam debitam adhibent mortales, aſſequuntur felicitatem illam, quæ omnium cœptorum felicem finem complectitur, gaudium, & ἀυτάρκιαν è rebus bene geſtis. In Phyſicis contemplationibus duo eſſe, veluti prima & ſuprema omnium univerſi rerum, Materiam Motum, nemo fuerit, quin intelligat, niſi ſtudii hujus prorſus imperitus. Interim non injuſta, puto, eſt dubitatio, an etiam plerique, qui Phyſicæ ſtudio animum adjeciſſe videri volunt, utrarumque harum rerum dignitatem, ita prudenter ad animum revocent, ut quid in unaquaque earum, verè conſiderandum veniat, pari, & imprimis debita, ſolertia, veſtigare & perpendere allaborent. Circa materiam quidem omnes propemodum admodum ſoliciti ſunt; quamvis neque hic etiam ultra valde generales circumſtantias aſſurgere valeant:

De Motu autem, præter paucas quasdam hiſtoriolas, parum in animum inducunt diſſerere, contenti ſupponere, quod ſingulis materiis, certi quidam, & imprimis proprii, motus, inditi ſint atque alligati, qui illas ita, & non aliter, agant atque ferant. Quamvis autem hic etiam multa adhuc hæreant obſtacula, imprimis circa Motus manifeſto tranſitivos; adhuc major tamen implicatio paſſim reſtat, circa machinales illas motuum rationes, quæ longe apertius à Regimine motus Organico, per certas machinas perpetrando, proficiſcuntur. Ubi imprimis immanis illa diverſitas, inter activam directionem talium motuum, & paſſivos eorundem ortus, adeoque activos effectus, & paſſivos eventus, paſſim intercedit. Sunt harum implicationum luculenta valde exempla, imo documenta, corpora, quæ uſitata loquendi formula, viva, viventia, vitâ prædita, dicuntur. In his enim cùm non ſolum pleraque, ſed imprimis præcipua, motibus ita gerantur, ut nulla usquam materiarum neceſſitate directa, ſed ſolius finis neceſſitate, fiant; adeoque ſi finis reſpectus ſeponatur, tàm non fieri, quàm fieri, poſſint: elucet inde tanto magis, adeoque etiam juſta contemplatione tantò prudentius diſtinguenda venit, ante omnia Directio illa, quæ propter talem finem, motibus illis adhibetur. Quorum motuum porro, iterum curioſe diſcernendus venit, in materia rectè conſtituta, ſimplex & directus effectus: ab indirecto & accidentali eventu, qnando materiæ, bonis motuum deſtinationibus, & convenientibus directionibus, non ubique ſimpliciter obſequuntur. Quarum rerum utut numeroſa paſſim occurrant exempla, placet tamen nobis in præſenti, uni tantùm ex illis immorari,

& il-

& illud, in Medicæ rei uſus, enucleare. Obtingere ſæpenumero hic illic in corpore humano, præter conſuetum ſano ſtatui ordinem, peculiarium quorundam humorum, tàm ſecretiones, reſtagnationes atque collectiones, quàm excretiones â reliqua humorum maſſa ſecretorum humorum, notiſſimum eſt. Illud autem non minus ignotum, quibus cauſis hujusmodi ſive effectus, directi, ſive eventus, indirecti, adſcribendi videantur. Prævalet hic communius, ut fere rebus mortalium familiare eſt, deterior ſententia; quaſi tales ſequeſtrationes, ſive ſimpliciter activa quadam ratione, directe procedant: ſive ita paſſiva, ut nihil activi concurrat aut ſubſit. Dum interim, paulo penitius conſideratis rebus, neutra harum ſententiarum, imprimis in illis caſibus, quibus applicantur, locum invenire poſſit. Conabimur hujus rei veritatem demonſtrare, DISSERTATIONE INAUGURALI, de SECESSIONIBUS HUMORUM: de quibus oſtendere ſperamus, quod longe frequentiſſime, prima cauſa, & directa occaſio ad easdem, magis poſita ſit, in activa quadam directione maſſæ humorum, ad certa loca aut regiones corporis, quàm à paſſivâ eorundem, ſive congregatione, ſive ſeceſſione è totius maſſæ latifundio: magis à motu, propter aliam portionem M. Seæ atque inſtituto; quàm propter illos ſecedentes humores: nedum ab illis humoribus ipſis, ſuſcepto atque facto: Magis, inquam, per conſequentiam, ſupervenientem organico regimini motus humorum, quàm per efficaciam quamcunque ſimpliciter mechanicam, inter proportionem humorum, meatuum, & appulſum, dividendam.

Quæ res, cum tàm Pathologiæ verè Medicæ, quam ipſius Therapiæ, longè aliam faciem exhibeat, adeoque uſibus artis, & ægrorum commodis luculentam facem præferat: merito ſupplices veneramur Divinam Sapientiam, ut pro harum rerum veritate, luci publicæ aſſerenda, intellectum noſtrum gubernare, & propoſitum ad utilem finem dirigere, clementiſſime dignetur.

Theſ. I.

DE SECESSIONIBUS HUMORUM cum Diſſertatio noſtra agere, præ ſe ferat, ſine dubio nobis incumbit nominis hujus rationem primo loco reddere. *Secretionis* nomen æque, ac res ipſa, imprimis hodie, vix potius amplius difficultatem aliquam involvere confidimus; *Seceſſionis* autem negotium, neſcio an pari evidentia, & imprimis quidem hodie, polleat.

Th. II.

Eſt autem *Seceſſio* humorum, *peculiarium*, è reliqua univerſa *maſſa*, *duorum* generum: Una, quando humores aliqui, aut aliquid humoribus qualitercunque *immixtum* & adhærens, in tali diſpoſitione adhuc exiſtunt, ut non ſtatim & *immediate*, *ſecretioni* ſimplici obſequantur: ſed prius opus habeant *evolutione* quadam, ut à reliquis humoribus *recedere*, adeoque *ſecretionibus*, ab iisdem plane ſeparari poſſint. Hanc rem, prudenter & perite, *Veteres* notarunt vocabulo *Coctionis*: opponentes illi *cruditatem*; ubi nempe velut adhuc *immatura* ad *ſecretionis* ſucceſſum, qualitercunque adhuc *innexa* reliquis humoribus, ſit talis materia: unde monitum illud practicum ipſis natum eſt, prorſus aureum: *Cocta*, *non cruda*, *movere* convenire. Quo nempe dicere voluerunt, ſicut intempeſtivum ſit, *movere* (expellere, ſeu excretum velle) quod nondum ſit, *mobile*;

ita

ita *mobilitatem* metiendam eſſe, è *ſeceſſione* materiarum è *nexu* cum reliquis humoribus. Sed de hac *ſeceſſione* Diſſertatio noſtra agere non intendit.

Th. III.

Secunda ſpecies *ſeceſſionis*, aliquorum humorum à reliquis, reſpicit *certos* ſolum, cum M. S. perpetuo *confuſos*, humores; quos vulgo ſub *ſeri*, quin etiam *lymphæ*, nomine complectimur. Hi humores, cum aliquando, tam *tempore* & *quantitate*, quam *loco*, minus uſitatum divortium à reliqua maſſa faciant; & vel *reſtagnent* alicubi præter ſolitum, vel plane *erumpant* atque diffluant, conſtituunt præcipuum noſtræ tractationis *Subjectum*: *Objectum* autem ejus erit, *modus* atque *methodus*, quibus humores hi ad talem *ſeceſſionem* occaſionem nanciſcantur.

Th. IV.

Quæ res ut tanto clarius enucleari poſſit, memori mente tenendum venit, quænam differentia intercedat inter *ſanguinem proprie* dictum; *lympham in ſe* conſideratam; *ſerum excrementitium* cum omnibus ſuis *partibus*, *bile*, *Urina*, *muco*, *aquoſitate*, tenuioribus *halituoſis* materiis, ut in ſe ſpectatum & inter confuſaneam harum rerum colluviem, quæ *maſſæ ſanguineæ* nomine vulgo inſignitur.

Th. V.

Hæc M. S., omnes has res inter ſe *coagitatas*, & veluti *quaſſatas*, comprehendens, eſt illud, quod *circulo* Sanguinis, per cor & arterias, ad omnes poroſas partes corporis perpetuo fertur, impellitur, transpellitur; & in *venas* adactum (factis hinc inde aliquibus ſecretionibus) denuo ad eas relatum, eidem *circulationi* denuo ſubjicitur.

Th. VI.

Ex hac conſideratione, liquido comparet, quod neque *lympha* neque *ſerum*, *ſeorſim* ferri, aut ad partes quaslibet appellere poſſit, niſi *una* cum Sanguine. Adeoque, ſi vel maxime alicubi, in certis quibusdam locis atque partibus,

tibus, præter ſimplicem uſitatam proportionem, imprimis *ſerum*, copioſius ab hac maſſa *ſecernatur*: & imprimis in *locis* tali ſecretioni minus conſuetis, & proprie deſtinatis, aut debitis: minime intelligi debeat, quaſi *ſerum* hoc, per ſe & *immediate*, ad locum talem, & effectum talem, ſive tendere poſſit, ſive ruere: ſed neceſſario cum *tota maſſa* eo feratur, & non niſi totius hujus circumſtantiis peculiariter eo conſpirantibus, ex illa *ſeceſſionem* facere poſſit. Cum enim *ſerum*, tali M. Sneæ non ſolum æqualiter *interſperſum* & per illam *expanſum*, concipi poſſit; abſonum certe eſt concipere, quaſi quidquam ejus, nedum inſignis quantitas, ut non raro evenit, è longinquo, per reliquam Maſſam, ad peculiarem aliquem locum feſtinare, & peculiarem ita progreſſum inſtituere, valeret: tanto minus, cum nullæ adſint circumſtantiæ, quæ tale quid ſupponere aut agnoſcere ſuaderent, nedum cogerent velut, & exigerent.

Th. VII.

Interim præſto ſunt eventus, exemplis non ſolum variis, ſed frequentibus etiam, & vix non quotidianis; Dum v. g. jam circa *caput*, *Gravedines*, *Coryzæ*, *Infarctus Catarrhales*, *Eryſipelatodes*, *Sputationes*, *Tonſillarum inflationes*, *Tuſſes Humidæ*, *Catarrhi ſuffocativi*, *Aſthmata humida*, *Vomitus ſeroſi* & *pituitoſi*, *Diarrhœæ*, *Diureſes*, *Sudores*, *tumores Eryſipelacei*, *Phlegmonodes*, *Oedematodes*: partim *excretiones*, partim *reſtagnationes*, obtingunt.

Th. VIII.

Neque hoc ſolum, quod optime notandum, ita ſimpliciter; quod nempe valde uſitatæ confuſioni anſam præbet: ſed *periodis*, ſive alias plus minus *ſtatis*, ſive per *animi pathemata* concitandis. Quæ tam parum, quam quicquam tandem aliud, efficere poſſent, ut alicujus talis materiæ *ſeorſim*, è tota reliqua *maſſa*, peculiaris *concitatio*, *impulſio*, aut *propulſio*, commoveri valeret.

Unde

Unde certe alibi quærenda venit eventuum talium *impulſiva* veluti cauſa, quæ non tàm ſerum *ſeorſim*, nedum *portionem* ſeri, *ſalſam*, *mucidam* privatim, quam *totam M. S.*, ad talem motum incitare poſſit: i. e. efficere, ut *tota M. S.*, tali *tempore*, ad talem *locum*, majore copia compellatur: in quo deinde è majore copia *totius Maſſæ*, etiam major quantitas *ſeri*, per arctiores meatus, à reliqua Maſſa longius evagari, atque adeò latiùs diffundi, poſſit.

Th. IX.

Quam rem antequam preſſiùs inveſtigemus, neceſſum eſt omnibus modis, ut veritas rei ipſius, ſub quibus circumſtantiis, hæc talia evenire ſentiuntur, in numerato habeatur. Commendavit hanc jam pridem, maximam partem, ipſe *Hippocrates*, aureis illis aphoriſmis poſterioribus Sect. III; quibus agit de *Morbis Ætatum*, ubi Aph. XXIV. *Pueris*, evenire notat, *tuſſes*, & *aurium humiditates*; quibus adjiciendæ veniunt, è notisſima experientia; reſtagnationes ſeroſæ ad *ulcerationem* procedentes, *cruſta lactea*, *achores*, *mucoſitates narium*, *coryzæ*. *Juvenibus*, *Phthiſin*, *ulcerationes* nempe ſero acri ſuſtentatas: Altius jam progreſſis, *alvi profluvia diuturna*: *Senioribus*, *ſpirandi difficultatem*, *catarrhos tuſſiculoſos*, *ſtrangurias*, *Dyſurias*, *Cachexias*, *narium humiditates*. Quibus accenſeri merentur, *junioribus* imprimis ætatibus facilius evenientes, *ſcabies*: Provectioribus, *ſudationes æquinoctiales matutinæ*, *pedum ſudores*. Sexui verò *fœminino*, hæc omnia longè *ſæpius* & *facilius* evenientia, ad ipſa usque *Oedemata*, & tandem *Hydropes*. Affectus certe, *ſeri* imprimis reſtagnationi copioſiori, circa talia corporis loca, in acceptis ferendi.

Th. X.

Neque verò negligendi hic ſunt, tàm effectus quàm eventus, *Evacuationum Sanguinis*; ut in *fœminis ſpontanearum*, ita in utroque ſexu *arbitrariarum*, *artificialium*. *Effectus*, inquam; ita enim vel ipſa plebs novit ab experien-

 tia,

tia, quod ejusmodi *frequentioribus*, *importunioribus*, *contumacioribus*, affectibus, imprimis circa *caput*, *ſcarificationes* veluti in *conſuetudinem* adductæ, adeo ingens ſolatium præbeant, ut ſatis familiaria occurrant exempla, ubi per hoc remedium, ab ejusmodi *ſeroſis* reſtagnationibus circa *caput*, *fauces*, imo *pectus*, liberari contingat ſic affectos. *Eventus* autem, in muliebri imprimis ſexu familiarisſimè ſeſe offerunt in eo, quod fœminis incommoda talia *ſeroſa*, imprimis tunc quàm maximè ingruant, quando uſitatæ illarum excretiones *ſanguineæ*, liberum ſuum ſeceſſum vel imminutum ſortiuntur, vel penitus amittunt.

Th. XI.

Accedit autem his affectibus, & vocat ad ſe juſtam attentionem, illud, quod jam tùm *Hippocrates*, dum *ætatibus*, aliquos hujusmodi *ſeroſos* affectus aſſignat, circa certa talia corporis *loca*; ſimul recenſeat longè *plura* affectuum genera, circa illa eadem *loca*, talium *ætatum* ſubjectis, evenire ſolita, quæ non tàm a *ſero*, quam à *ſanguine*, iisdem in *locis* reſtagnante, pendent & foventur. Unde primis ætatibus, *Aphthas*, *Vigilias*, *Tonſillarum inflammationes*, *Sanguinis è naribus* fluxiones, tribuit: adde, *Ophtalmias*, *Aurium acutos dolores* ſeu *Otalgias*, *Cephalalgias calidas* & lancinantes, *Dentium acutos dolores*. *Juvenibus*, Sanguinis *ſpuitiones*, *Pleuritides & Peripneumonias*: adde, *Rheumatiſmos calidiores*, & *Arthritides* circa *ſuperiores* artus, *Coryzas acres*, *Anginas*: in *Fœmineo* ſexu, *Eryſipelata* circa caput & cervicem, *Vomitus cruentos*, *Inflammationes ventriculi*: *Senioribus*, à *virili* jam ætate, *Hæmorrhoides*, *Nephritides*: adde *Mictus cruentos*, *Rheumatiſmos*, *dolores Iſchiaticos*, *Gonagras & Podagras* acuti ſenſus, cum inflationibus *Eryſipelaceis* articulorum talium.

Th. XII.

In quibus omnibus, memorabile, & exactius notandum, eſt, quàm ut jam tetigiſſe ſufficere poſſet, quod tàm

ſeroſæ

ſeroſæ illæ ſtagnationes, quàm *ſanguineæ* tales, in eo conſpirent, ut ſecundùm *ætates*, in *iisdem regionibus* eveniant: eâ tamen differentia, ut quibus ſubjectis *floridior* eſt ſanguis, minus abundans *ſeri* veluti prædominante quantitate, iis *ſanguineæ* tales ſtagnationes, cum ſuis conſectariis, manifeſtius obtingant: quibus autem *ſeroſior* eſt, iis *ſeroſæ* magis ſtagnationes, talibus *ætatibus*, in ſimilibus *locis*, eveniant.

Th. XIII.

Has res ſi jam, ſepoſita omni ſcrupuloſiore Speculatione, ad animum revocemus, emerget quaſi ſpontè, talis conſideratio, quod quidem veluti *primariò, ſanguis*, ad ejusmodi *loca* adigatur, ab aliis locis ad hæc, reſtringatur, & circa hæc *congeratur*, primariò, *ſui ipſius* cauſa; ut nimirum in talibus locis, *Hæmorrhagiâ* exprimatur, adeoque *abundantia* ejus minuatur. Unde *Pueris* & *Adoleſcentibus* per *nares*; *Juvenibus* per *pectus*: *Fœminis* mediocris ætatis, etiam per *ventriculum*, tantò magis autem per *uterum*: *Viris*, per *Hæmorrhoides*: *Senibus* per *Mictum cruentum*, raro, non tamen nunquam, per crurum *varices*, exprimitur.

Th. XIV.

Quando *eruptio* ipſa non ſuccedit, manente tamen *contentione* congeſtionis, & reſtagnatione, minus *Seroſi* ſanguinis; affectus illi, partim acutè *dolentes*, partim *ardentes* & æſtuoſi, partim prorſus *inflammatorii*, *Rheumatici*, *Eryſipelacei*, *Arthritici*, *Apoſtematodes*, *Phlegmonodes*, enaſcuntur.

Th. XV.

Quando verò *ſeroſior* eſt ſanguis, licet propriè ſui maximè cauſa, *ſanguinis* inquam ſui ipſius, facta ſit *congeſtio*, verſus & circa talia *loca*: fit tamen ſub illa reſtagnatione ejusque *morâ*, ut, ſi ſanguis ipſe non poſſit una perrumpere, *portiones* ſanguine ſtricte dicto *tenuiores*, *ſeroſa*

colluvies, tenuiores meatus interim perreptet, & hac ratione in talibus locis, à ſanguine *Seceſſionem* faciat: ſeu tunc ad *excretionem* usque pertingat, *Coryzâ*, *faucium* impuris humiditatibus, *tuſſi humida*, & *ſcreatu* multo, *Vomitu*, (ex Oeſophago & ventriculo) *ſeroſo-humoroſo*, *Diarrhœis*, &c. aut *externè*, *ſudoribus*: ſeu ſine exitu pleno, ſolum *reſtagnando*, *Eryſipelata* valde turgida (poſt tenuisſimi *ſanguinis* repentinam diſcusſionem, *Oedematoſum* tumorem relinquentia,) *Rheumata* ſubtumida, *Oedemata* partium, *ſudores partiales* denique ſubſequentes, poſt ſe trahat.

Th. XVI.

Ubi inſuper notandum omnino venit, quod, cum *ſeroſa* colluvies, propria ſua habeat *loca*, ubi ordinarie excerni posſit, dũ *ſanguis* ſtricte ductus, præter dicta illa Hæmorrhagica loca, nec *debet*, nec *ſolet*, (præter fœminas, ſuo tempore) exitũ ſortiri: etiam nulla usquã *necesſitas* appareat, quam ob rem *ſerum*, ſive ſponte, alieniores tales vias quærere deberet, ſive *propter ſe ipſum*, eò *dirigi*, & *cum* tota *maſſa* eò impelli. Dum autem *Sanguinis* utique ſinceris excretionibus, in talibus locis quadrantes ſunt viæ; ibi, ſi ſanguinis *ſtricte* dicti, ejusque *ventilationis* cauſa, tota *maſſa* ad talia loca dirigitur, *occaſio* ſolum ſuppeditatur *ſeroſæ* colluviei, ut ſub tali molimine, plane *per accidens*, illa ejusmodi *ſeceſſiones*, & tandem exitus ipſos, ſortiatur.

Th. XVII.

Antequam autem aliquid loquamur de *organico-mechanico* modo fiendi, quomodo *maſſa* humorum, ad talia *loca dirigi*, tam poſſit, quam ſoleat; non eſt certe ſilentio involvenda efficacia peculiaris talium *ſeceſſionum*, imprimis ad exitum liberiorem pervenientium; cujus intuitu illæ impoſterum etiam aliquanto magis *directo* ſcopo, *propter ſe ipſas*, inquam, ita ſuſcipiuntur atque inſtruuntur. Subeſt nempe in tali caſu ingens vis *Adſuetudinis*. Adeo, ut etiam *ſeroſæ* tales *evacuationes*, licet *primo per accidens*

factæ,

factæ, quando tamen liberiorem exitum ſortitæ ſunt, poſthac etiam ad *erroneos* tales conatus denuo ſuſcipiendos, naturam veluti ſeducant. Cujus rei documentum, non obſcurum ſuppeditant, *fonticuli* bene fluentes, aut *ulcera* manantia *diu* geſtata. Quibus *evacuationibus*, quam contumaciter natura *adſueſcat*, & *ſuppreſſionem* illarum etiam manifeſtis conatibus congeſtoriis iterum expedire connitatur, notius eſt è Praxi, quam ut prolixa commemoratione indigeat. Sed, uti dictum, *Adſuetudinis* hi potius ſunt effectus, quæ communiſſime etiam minus recte convenientibus, nedum neceſſariis ſimpliciter, rebus, quam facile ſubjiciat, imprimis *humanam* naturam, licentiæ nimium quam indulgentem, nihilo minus notum eſt.

Th. XVIII.

Ex allegatis hucusque veris circumſtantiis, & *nexu* vero *cauſarum*, *concurrentium* atque *conſpirantium*, ad minimum tanquam *hiſtorice*; nempe, quomodo *Seceſſiones* humorum, *ſeroſorum*, & tenuius *cruenti* ſeri, eveniant illis imprimis *ætatibus*, illis *locis*, illis *prægreſſis*, etiam manifeſtius *ſanguineis*, ſive *exonerationibus*, ſive ad has *apparatibus*: Proximum eſt, ut aliqua allegemus de *modo fiendi*, quo hujusmodi *congeſtiones*, & tunc ſub illis, *Seceſſiones*, contingere poſſunt atque ſolent. Innititur hic ſimpliciter *Motui Tonico*, tanquam vero *directori*, *particularium* maſſæ ſanguineæ congregationum, à reliquis locis & regionibus corporis, ad certa quædam alia compellendarum. Non putamus autem opus eſſe, ut prolixe, rem toties jam velut in ipſos ſenſus ingeſtam, & velut ob oculos pictam, denuo repetamus; poterit potius ſufficere, ſolum provocare ad manifeſta phænomena, affectus tales ſtipantia.

Th. XIX.

Ita enim, quid familiarius eſt, & vulgo, è quotidiana, imo paſſim propria, experientia, notius, quam ſtricturæ

tales *tonicæ* per peripheriam corporis, nempe molles hujus partes muſculoſas, atque ipſam cutim, quæ *duobus*, in ſenſus ipſos incurrentibus, modis atque phænomenis, ſeſe exerunt; nempe, *primo*, adſpectu illo plus minus *extenuato*, quem vulgo vernaculæ formula exprimunt, die Perſohn ſehe übel aus: nempe non tam ſolum *pallore* conſpicuo, ſed maxime inſolita tali perſonæ veluti *macie*. Unde populares illæ quæſtiones, ob der Perſohn etwas fehle / ſie ſehe übel / kränckliſch / aus. Utroque nempe effectu, *toni* partium magis adſtricti; unde è cute, *ſanguis* ita repellitur, ut non poſſit, penitiore ſua inſinuatione, effectum illum floridioris *coloris* conciliandi, in illa exerere; ipſi autem muſculi ſolito plus conſtricti, *ſubſidentiam* talem, & veluti *maciem*, repræſentent.

Th. XX.

Secundum autem Phænomenon, patientium imprimis ſenſum manifeſto afficiens, eſt ſenſus ille *frigoris horridu-duli*; quamvis ipſis etiam attingentibus deprendendi: de quo proinde iidem noſtrates memorant: Es ſeye ihnen ſo froſtrig / überlauffe ſie ein Schauer um den andern / unde etiam peritiores mox præſagiunt, es gehen Flüſſe an ihnen um: imo, ſi inſultus tales importunius corpus percurſant, quod quidem communiter in vero tali caſu faciunt, prædicunt: Sie glauben / ſie werden die Roſe bekommen. Cui rei etiam vere à poſt facto ſuffragatur effectus, talis modi ſtricturarum tonicarum ab externis cauſis inductarum. Dum quotidiana occurrunt hujusmodi exempla, ubi v. g. ſani ſatis de reliquo, plethorici, imo florida ſanitate utentes, quando *calente* corpore, pedibus atque cruribus *frigidam* aquam ſubeunt, & diutius illi immorantur, incurrunt inde tantam *regurgitationem* ſanguinis ad caput, ut inde *cephalalgias* etiam cum inflatione capitis, venarum circa illud *turgiditate*, *rubore*, non raro ſubpurpureo, & ut vulgo loquuntur, bruno, compareant affecti, cum *ſomnolentia* quo-

que

que, & *vertigine.* Illis autem, qui jam ſunt ad ſimiles res earumque efficaciam, *ſenſibiliores*, ita notum hoc paſſim auditur, ut inde commemorent, Sie müſſen die Schenckel wohl in acht nehmen / daß ſie ſich nicht erkälten (quamvis apud aliquos hæc cautela etiam latius per reliquum corpus ſeſe extendat) Sie müſſen ſich ſehr wohl vor der Kälte in acht nehmen / ſonſt bekommen ſie es ſtracks in den Kopff. Ubi nempe vel è puerili illo experimento *horripilationis* particularis, quod appellant es überlauffe ſie eine Gänſe Haut / notiſſimum eſt, quod ad frigoris ſenſum, partes corporis illæ mobiles ſtringantur ſeu contrahantur. Jam vero, quando etiam ſponte naturæ, uti nimium quam familiariter in hujus modi caſibus contingit, partes ſæpe nominatæ molles, *poroſo-fibroſæ*, tacite ejusmodi *ſtricturis* afficiuntur, ſequitur hic, etiam vera *mechanica* neceſſitate, par effectus, nempe congregatio ſanguinis ad alia loca, quando ille à poroſis partibus diverſorum locorum, *ſtrictura* harum proportionata, intercluditur, & alio reprimitur.

Th. XXI.

Nequaquam tamen nos ipſi quoque *tonici motus* univerſam efficaciam, & imprimis in hoc negotio *Seceſſionis* humorum, ſimpliciter collocamus in nuda ejus actione *aucta*, ſeu majore adductione atque *ſtrictura.* Cum enim *motum* hunc, *motum* inquam utique ſatis perſpectum habeamus, & in conſpectum aliorum producere, pridem ſuſceperimus, ſatis utique ſcimus, tam *ſtringendi*, quam *relaxandi*, compotem eum eſſe. Quæ certe res tanto prudentius conſiderari poſtulat, dum utique *ſtrictoriæ* intenſiones ejus, uti paſſim latius patentibus phænomenis ſeſe ſiſtunt, ita tanto facilius quoque ſenſibus ſe inſinuant. *Tenuiores* autem illi *relaxatorii* ejusdem effectus, cum ſenſibus non ubilibet æque ſint obvii, ratione tamen, certe nullo modo arguta aut affectata, ſatis facile comprehendi poſſunt.

Th. XXII.

Ita enim quando M. S. ad regionem aliquam corporis, è reliquo hujus ambitu, copioſius compellitur ſeu *reſtringitur*; fit ſatis ſæpe & familiariter, licet non æque ſtatim ab initio, ut moleſtia illa à tali *ſtagnatione* incumbens, levetur, emisſione ad minimum portionis alicujus *ſeroſæ*, per meatus, diſceſſum hujus à reliqua maſſa, imo exitum prorſus, concedere aptos, *nunc* expreſſe, in talem *finem*, aliquantiſper *relaxatos*. Exemplar hujus rei, quodnam manifeſtius æque, atque familiarius occurrit, quàm *Gravedo*? Certè, ut in rebus experientiæ ſemper reſpiciendum eſt ad multiplicia, & conſtantia circa rem eandem tentamina atque deprehenſa phænomena; Solemus propterea maximi facere, atque omnibus ſolertibus obſervatoribus commendare, talia, quæ quantum usquam fieri poteſt, notorietate eluceant. Inveniuntur talia non contemnendo numero apud ipſum *vulgus* hominum. *Coryza* Græcis, *Gravedo* Latinis, nota ſunt nomina; interim nequaquam exprimunt rem ſecundum ipſam veritatem eadem ἀκριβείᾳ uti vulgus noſtrum vernacula noſtra rectisſimè exprimit, diſtinctionem inferens rei conſentaneam, inter, Stock-Schnupffen / & Schnupffen ſimpliciter, aut cum paraphraſtica expresſione, flüſſender Schnupffen. Quoties autem indies obtingit, ut talis *Gravedo*, quod nomen eminenter *reſiſtantem* illum ſtagnatorium affectum notat, ein ſtockender Schnupffen / hominibus obtingat; cui demum *effluxus* talis, aliquando poſt unum vel alterum diem, largus ſuperveniat. Ubi certe fruſtra ſunt, craſſiores illæ ſpeculationes, quaſi in tali caſu ſaltem denique *paſſiva* talis perruptio, fluxum efficiat. Cum communiter, nulla planè ſit proportio, inter prægreſſam ſtagnationem, & ſubſequentem fluxionem, ſeu effuſionem. Cujus etiam rei alterum documentum, *tenuis* & *acris Coryza* præbet, ſæpisſime certe ſimul *pauca*, ubi ſi nudæ talis paſſivæ eruptionis ulla habenda

benda eſſet ratio, neceſſario tenuior talis materia, nimio *majore* quantitate emanare deberet.

Th. XXIII.

Tantò magis autem, totam ſcenam de *paſſiva* tali eruptione, evertit, familiarisſimum illud, dum multis hominibus, manifeſta talis congregatio atque *ſtagnatio* copioſa Mæ Sæ circa *caput*, cum *inflatione* totius hujus, tanto luculentius autem *faciei*, & *vaſorum*, *cephalalgias*, valdè *tendentes* atque *prementes* parit, ſine ullo tamen *Coryzæ* eventu: quibus interim iisdem ſubjectis, alia vice, *Coryza* evenit, citra ullam tàm manifeſtam atque copioſam *reſtagnationem*. Dum interim utique tam clarum eſt, quàm ipſa lux meridiana, quod tàm illa *cephalalgica* ſtagnatio, non ſit ſanguinis *ſeorſim* conſiderati, ſed Mæ Sæ; quàm hæc materia, quæ *Coryzâ* effunditur, non tàm *ſeorſim* ad caput pervenire potuerit, aut tanta copia illic coacervari, quàm cum M. Sea, ſaltem largius eò *directa*, eòdem feratur, & nulla probabiliore ratione, tantò largius ibi effluat, quam viis hujus, imprimis exitui aptis, *relaxatis*: & quidem potius *activè*, quam *paſſivè*; cum communisſime ad *paſſivam* talem laxationem, nempe ingentem diſtenſionem, phænómena *copiæ* ſtagnantis, nequaquam conſentiant.

Th. XXIV.

Sed ſatis eſt Theoriæ; è qua ſolum illud ad *Medicum Therapeuticum*, uſum ſervamus, quod congeſtiones tales Sæ Mæ, tantò luculentius propemodum circà *caput*, ſicuti non poſſunt fieri, niſi totius M. Seæ, non autem *Seroſæ* colluviei *ſeorſim*; ita etiam nimio probabilius, dum fiunt, magis *directe inſtituantur*, *propter* ipſum *ſanguinem*, ejusque exoneratoriam aliquam *ventilationem*: quàm propter alium quemcunque humorem. Per *indirectum* autem magis, & veluti *per accidens*, *Secesſionem* talem *ſeroſam*, & tandem emisſionem, poſt ſe trahant. Niſi ubi *Adſuetudi-*

ne tandem introducta, etiam aliquando ad hunc ſcopum accommodantur.

Th. XXV.

Nequaquam autem certe hæc conſideratio parvum momentum adfert, ad longe aliam methodum *Therapeuticam*, quàm fere communiter his rebus applicatur. Quid enim uſitatius eſt, quàm *Seceſsiones* tales, & tandem exitus, *ſeroſorum* humorum, jam ſimpliciter *quantitati* illorum, jam polymorphis *qualitatibus* eorundem, asſignare? Ubi deinde neceſſario, tota intentio, directè ad *ſeri* vitia in ſe applicatur: ne quidem conſiderationem aliquam obtinente vitioſo *motu*, ſed ſimpliciter ut a *poſteriori* ad nudos *eventus* rejecto. Recte quidem in eo, quod ſatis agnoſcatur, *motum*, ut *à priori*, huc *dirigentem, ſero ſeorſim* non poſſe evenire: Sed male in eo, quod ſub talibus conditionibus, ſub qualibus tale ſerum deinde excernitur, tanta *quantitate*, & tanta *mucoſitate*, ut in *Coryza*, plane non poſſet procedere, ex *ordinaria quantitate* Mæ Sæ, ad hæc loca appellente: nedum ut, quod eſt in illa hypotheſi, de tam parvo *tempore* in aliud, detentione ſua, imo infarctu, *ſpiſſitudinem* illam ſubire valeret. Quæ omnia interim nimio planiora fiunt conceptui, quando potius copioſior *appulſus* totius Mæ Sæ, & major *activa relaxatio* meatuum ſeroſoram, conſentientibns imprimis pluribus phænomenis, attenduntur.

Th. XXVI.

Ubi nimirum iterum memori omninò mente tenendæ veniunt, parallelæ illæ, totius Maſſæ, omnino *ut ſanguineæ*; *congeſtiones* adhæc eadem *loca*, ubi, in comparatione longè *rarius*, *ſeroſæ* tales *ſeceſsiones* eveniunt. Quam rem rectisſimè jam dudum ab ipſo etiam *Hippocrate* notatam eſſe, nempe è quotidiana experientia, ſupra animadvertimus. Cujus nempe rei *nervus* in eo maxime conſiſtit, quod circa talia *loca*, è talibus Mæ Sæ *congeſtionibus*

ad

ad illa, ita variæ ſpecies pathematum pullulent, ut inter *plures* earum, *ſeroſæ ſeceſſiones* vix unum aut alterum ſchema efficiant: quantumcunque etiam hoc ſchema, in peculiariter diſpoſitis, forte ſæpius occurrat, quam reliqua illa, à Maſſa *ut* ſanguinea, ſeu *ſanguine* potius, quàm *ſeroſa* colluvie, pendentia. Quamvis revera, ſi Praxis quotidiana, non ſecundum mentis fictionem ſed experientiæ veritatem, debite æſtimetur, neque hoc ipſum cum rei veritate pariter conſentiat.

Th. XXVII.

Si enim conſideremus, quàm numeroſis, & familiaribus exemplis, ſeſe offerant, in diverſis corporis locis, *Hæmorrhagiæ*; tum *dolores*, imprimis *cephalalgiæ*, *inflammationes*, aut ad minimum *æſtuoſi Rheumatiſmi*, *ſpaſtici affectus:* iterum circa *caput*, *Ophthalmiæ*, *Otalgiæ*, *Odontalgiæ*, *Anginæ*; in *pectore*, *tuſſes ſiccæ*, *aſthmata ſicca*, imo *ſpaſtica*, *dorſi*, *lumborum*, *coxendicum*, *dolores*: certe vix ipſa *Coryza*, quantumlibet paſſim ſatis obvia, nedum tuſſes *humidæ*, cum harum rerum frequentiâ, de tàm inſigni prærogativa ſatis juſtam contentionem proſequi poterunt; tanto minùs autem, ſi externè concurrentes cauſæ, *relaxationem* tonicam magis promoventes, removeantur, & magis ad ſimplicius *interiores* cauſas, animus advertatur, quomodo in aliis antedicta pathemata, *ſanguini* potius tribuenda, producant, quam in aliis talia, quæ *ſero* jure meritoque asſignanda veniant.

Th. XXVIII.

Ex his itaque, veris atque ſolidis, ipſi Clinicæ experientiæ conſentaneis, harum rerum conſiderationibus, non poteſt non diluceſcere, quod in numeroſis plane hujusmodi caſibus, etiam *ſeroſarum Seceſſionum*, juſtisſima æque, atque utilisſima, intentio, dirigi debeat, potius ad *ſanguinearum*, *qua* talium, *congeſtionum*, intentiones, quam quantumcunque magis *directe*, *ſeroſarum*, ſive congeſtionum,

C 2 ſive

ſive Eruptionum. Quam ipſam rem cum tanto magis illuſtret, proventus hujusmodi affectuum, *fœminino* ſexui tanto magis, quàm *virili* familiaris; in quo nempe longe familiariores quoque ſunt atque debent eſſe *ſanguinis* ventilationes; dilucescit inde tanto clarius, etiam juſtitia *indicationis* illius, quæ magis ad *ventilationem* humorum, & imprimis *ſanguinis*, in *quantitate* ſua, reſpiciat, quam ad qualemcunque *correctionem* neceſſariam, *qualitatis*, imprimis *ſeroſorum ſeorſim*, humorum.

Th. XXIX.

Unde non poteſt non reſultare, paradoxum, tam antiquiori, quam imprimis recentiori ſcholæ Medicæ, minus ad hunc diem probabile; quod nempe, pro *curatione* multarum talium *congeſtionum*, quæ occaſione *ſeceſſionum* interdum manifeſtius ſeſe exerentium, *ſeroſarum*, ſimplicius pro *ſeroſis* affectibus habentur, *fundamenti* loco quam ſæpisſime haberi debeat talis methodus, quæ *cauſam* congeſtionum ejusmodi *ut ſanguinearum*, præoccupare variat. Ut nempe adeo, ſi ipſæ *congeſtiones*, *ſanguinis* gratia præcipue coorientes, impoſterum ceſſent, etiam *ſeceſſiones*, congeſtionibus talibus *ſuccedentes*, eo ipſo emaneant.

Th. XXX.

Non dubitamus autem, quin plerique diſcreti lectores, ita facile intellecturi ſint, quorſum intentio noſtra collineet. Nempe primo omnium, ad ventilationem *ſanguinis*, per maturas V. Snes; *maturas* inquam, *tempore*, & *loco* debito inſtitutas. Hac enim ratione, dummodo reliqua poſt hac decenter ordinentur, & *methodo* juſta ſubſidia inſtruantur, verum *fundamentum* jacere licet, ad *diſcusſiones* faciliores, & æquabiles, potius circuli *ſanguinis*, diſtributiones, quam tentandas hujusmodi particulares *directiones*, ad loca talia, ubi proprie *Sanguinis* exonerationibus per *Hæmorrhagias*, via atque exitus quæritur.

Th. XXXI.

Quæ res tanto minus negligi poteſt, nedum debet, in ejusmodi ſubjectis, quæ jam alias *ſanguinis* evacuationibus, ſive *directe*, ſive qualicunque ratione, *adſuefacta* fuerunt. Sicut enim de tali negotio fruſtra certè in perpetuum eſt & erit, omnis *ſpeculatio* Practicæ veritati non ſuperſtructa; ita, cum hæc, praxis inquam Clinica, attentæ obſervationi abundè demonſtret, quàm facile ventilationes *ſanguinis* artificiales, corporibus illam promerentibus (*ſanguine abundantibus*) adhibitæ, *conſuetudinem* introducunt, ad ſimile ſubſidium iterum poſthac reſpectantem, imo manifeſtis *apparatibus* eò contendentem; facile erit, quod nudæ ſpeculationi difficillimum videtur, comprehendere, quantum etiam utilitatis, imo paſſim *neceſſitatis*, habeant, *artificiales* tales, ſive *ſubordinationes*, ſivè prudentes *repetitiones*, hujusmodi ſanguinis ventilationum opportunarum.

Th. XXXII.

Vocat autem hoc ipſo ad ſe debitam conſiderationem, obſervatio illa, & velut experimentum, ipſius vulgi, tam circa efficaciam *ſcarificationis*, ad hujusmodi affectus *ſeceſſorios* vulgo habitos, moderandos quin auferendos; quam contrarii effectus, in qualemcunque *conſuetudinem* adductæ ſcarificationis, poſthac temerè rude donatæ; quomodo nempe hanc omisſionem, impoſterum demum *ſequi* ſoleant, hujus cenſus affectus, ut veri *effectus*, *catarrhi* atque *Rheumatiſmi*, diverſorum ſchematum. Ut vel ex hac, vulgo ſatis nota, experientia, comprehendere liceat, quem, imò quantum, uſum; ad *ventilationes* ſanguinis, methodice; & maturo conſilio, talibus affectibus adhibendas, habere posſint.

Th. XXXIII.

Ubi tamen iterum, quod etiam jam ſæpius, opportunis, occaſionibus, egit Dn. D. Præſes dehortamur, ne *ἀμεθόδως* intelligantur commendationes, *tempeſtivarum* ſanguinis

guinis ventilationum. Audiuntur enim utique & ſæpius, & pertinacius, quàm quidem credere, nedum exſpectare, jus fasque eſſet, ſive perſonarum reſpectu ſive rerum, crudæ tales exceptiones, *ventilationem ſanguinis nequaquam parem eſſe affectibus talibus tollendis.* Quod, uti nemo à nobis, cum conſiderantia, expectaverit, cum res ipſa contrarium abunde loquatur; dum nempe nusquam certe factum hoc invenietur, nec in mentem nobis, (certe harum rerum & ſimilium, & adeo craſſo modo ignaris,) venerit, ut in *nudis* ſanguinis ventilationibus, *ſolis*, quod eſt in proverbio, proram atque Puppim totius curationis abſolvendæ conſtitueremus: ita invenient tamen circumſpectiores, quantum interſit, pro vera *Methodo*, cauſas *concurrentes*, in ſuo *ordine*, præcipue vero primas & veluti *fundamentales*, intercepiſſe, ut reliqvus progreſſus tanto citiùs, pariter *in ſuo ordine*, inhiberi posſit. Quid enim eſt, in quo *methodus* à pura *Empiria* differat, ſi hoc non eſt, ut ſecundum *ordinem* affectui occurratur atque ſuccurratur, non vero una fidelia totus paries dealbetur atque oblinatur.

Th. XXXIV.

Inde enim certe eſt, quod tam ſæpe, & poſſem optimo jure dicere, ſuffragante quotidiana experientia, communisſime, etiam medicamenta, *in ſuo ordine* minime contemnenda, tamen nullum conſtantem effectum aſſequantur; quando non ſubordinata decenter *methodo* applicantur: ſed nulla, aut penitus præpoſterâ, ratione, ingeruntur. Quid enim familiarius eſt, quàm patientes hujusmodi affectibus obnoxios, *quoties* illis afficiuntur, equidem curari ſive ſublevari, (quamvis hic etiam æquivoca curatio ſatis ſæpe eximiam conſiderationem mereatur,) interim de *recurſu* parium inſultuum, tàm parum Medicus aliquid veraci effectui conſentaneum, ſperare posſit; nedum polliceri quam patiens experiri: non exiguo certe artis, ſed unice ex *ἀ-*

μεθο-

μεθοδία, opprobrio. Unde iterum iterumque hanc conſiderationem, veræ *methodicæ* utilitatis, commendamus.

Th. XXXVI.

Habent autem, ex eodem fundamento, etiam uſus ſuos non contemnendos, imprimis pro affectibus horum generum *ſuperiores* corporis regiones infeſtantibus, etiam *diverſiones* horum generum ſub *revulſionum* nomine antiquioribus laudatæ: Ubi v. g. *pediluvia*, aut, pro re nata, *inſeſſus* plane, prudenti applicatione, communisſime, non contemnendos habent uſus. Iterum vel ipſius vulgi experimento, ita manifeſto & notorio, ut nullatenus mereatur contemni; dum in *capitis* gravationibus, â *pediluviis* manifeſtum levamen perſentiſcunt. Quod, licet in adhibitione *amethodica*, nihil niſi temporarium, & velut evanidum, ſolamen præbeat; aut certe non ultra nudam *præſentem* moleſtiam, ſive levandam ſolum, ſive tollendam, ſe extendens: ſi tamen, poſt prægreſſam *univerſaliorem* juſtam ventilationem, in ſubſidium advocetur, præſtat ſatis luculenter, quod de vera ejus efficacia affatim teſtetur.

Th. XXXVII.

Quamvis autem ſufficere poſſet, directo, & quaſi primario, ſcopo reſpondentem *Therapiam* ita indicaſſe; quomodo nempe in hujusmodi affectibus, reſpiciendum veniat, ad ipſius *ſanguinis*, ſub iis latentes *congeſtiones* atque *reſtagnationes*, ut illis imprimis ſatis fiat: ita non tamen vel ſuperfluum abſolute erit, vel uſu ſuo caſſum, verbum adhuc adjicere, etiam de aliarum evacuationum, ad hos eosdem ſcopos, laudabili efficacia: ut, inquam, etiam jam aliquanto magis directe ad *ſeroſas*, in talibus locis velut *adſueſcentes* congeſtiones atque evacuationes, tanto melius ſatisfacere poſſit juſta *methodus*. Cui nempe ſcopo ſatis commode ita ſubveniunt, tempeſtivæ etiam *Catharſes*. Cum enim ordinarium mucoſitatis *ſeroſæ* emunctorium, ſint ipſa inteſtina; quando incommodior ejusmodi, *repentina*

tina, aut plus minus *adjuefacta*, *translatio*, ad *caput* aut *pectus*, obtingit, revocata commode excretione talis materiæ, ad juſtas ſuas vias, generali naturæ inſtituto ipſi debitas, tanto facilius deinde effectum ſuum ſortiuntur, etiam reliquiarum veluti *diſcuſſiones*, & ulterioris ad hunc locum minus convenientem congeſtionis, *inhibitiones*: Quæ ſine *methodica* tali revocatione, ſæpe patientem, imprimis in *pectoris* affectibus humidis, propemodum in *ſuffocationis* periculum conjicit. *Expectorantia* vero ſtricte dicta, etiam *dirigunt* veluti ad pectus, & vere *purgantia per pectus* dici merentur; cujus rei, inter alia, unum velut palpabile exemplum ſibi oblatum, D.D. Præſes, tam alibi, quam in Pathologia ſua, latius recenſuit.

Th. XXXVIII.

Placet exemplum commemorare, quod paradigma rerum talium conſtituere poſſit luculentum. „Vir Illuſtiſſ. triginta quatuor ad ſex annorum, procerus quidem atque „gracilis, ſed mollioris tamen atque teneræ conſtitutionis po„roſarum partium, plenæ atque lautæ diætæ, & generoſiſ„ſimorum vinorum potui adſvetus, itineribus frequenti„bus, tam equis curſoriis, quam veredariis, quas poſtas „vocant, curſibus, diu multumqve deditus *Errhinorum* eti„am multo uſui addictus, & ante plusculos annos violen„tiam valde ſenſibilem in capite paſſus, frequentiori *Cory*„*zæ*, ſed & non minus frequenti *Cephalalgiæ*, obnoxius „redditus; cum ad vitam magis quietam revocaretur, ſed „& ſimul multam lectionem, penſitationem, conſultatio„nem, imo ſolicitudinem, offerentem, *Coryzæ* quidem il„lius rariores recurſus inde ſenſit, tanto magis, cum etiam „Errhinis nimis cito quaſi valediceret: incurrit autem *ce*„*phalalgias* non ſolum frequentiores atque diuturniores, „ſed eò usque etiam inſoleſcentes, ut tàm ab auræ immi„tioris afflatu, quam denique ab omni graviore, ſonitu, ſta„tim, non ſolum cephalalgia illa recrudeſceret, ſed & tan-

ta

„ta *vertigo* illi objiceretur; ut vix erectus ſtare valeret.
„Ingraveſcebant hæc eò usque, ut etiam penſitabunda le-
„ctione concitarentur, & ipſæ usque cogitationes obnubi-
„larentur. Percellebant hæc tanto magis animum, cum
„etiam Sclopeti exploſio à multis paſſibus audita, imo vel
„januæ importunius ruentis ſonitus, incommoda hæc, vel
„ad alterum quin tertium diem gravius duratura, provo-
„carent. Erat jam ver adultum, quo tempore inde ab u-
„no vel altero anno V. S. admittere conſenſerat. Factum
„nunc etiam eſt initium ab hac evacuatione. Subjuncta,
„per vices repetita, moderata quamtumlibet, laxatio: da-
„ta catarrhalia atque diſcutientia, primo generaliora, &
„Sanguinis imprimis æquabiliori diſtributioni proſpicien-
„tia: ſubordinata his tandem, ut vulgo cenſentur, catar-
„rhalia etiam ſpecialiora: ſubſtituta tandem tonica propi-
„ora, ſed interna. Ita benedicente Divina gratia, per tri-
„um circiter ſeptimanarum decurſum, ita, de tempore in
„tempus, ſubducta illa omnia pathemata, ut primo qui-
„dem auram quamlibet, magis magisque facile toleraret;
„mox capto primum experimento, & continuato in dies
„magis magisque, ſclopetorum ſonitu, atque bombarda-
„rum, ſubexcurſionibus etiam venatoriis; tandem etiam,
„tanquam ultimi ſpeciminis loco, ſatis largo vini potui a-
„liquando indulgeret. Qui ipſe etiam, cum nihil uſitati
„incommodi poſt ſe traxiſſet, viſa ita abſoluta cura, ad oc-
„cupationes ſuas reverſus, nihil impoſterum ſimilium mo-
„leſtiarum amplius perpeſſus eſt. Cum anteà uſurpata
„catarrhalia, cephalica, nervina, nihil niſi totum affectum
„velut ad ſenſum exaſperaſſent. Vixit autem ab illo tem-
„pore, quartum jam annum, ab hujusmodi congeſtionibus
„verſus caput, reſtagnationibus, catarrhalibus & gravedi-
„noſis affectibus, per Divinam gratiam liber & immunis:
„quamvis inſuper corpore toto ita auctior, & ut loquun-
„tur, corpulentior, ut a tali conſtitutione potius ejusmodi

„catarrhales affectus magis expectandi videri poſſent, qui „tamen ad hunc diem quieſcunt.

Th. XXXIX.

„Ita alius Vir Illuſtriſſ. paris ætatis, ſed ſtaturâ cor-„poris, quà longitudinem, mediocri, laxo verò & diffuſo „corporis habitu præditus, ſanguineo, leviter Phlegmati-„co, plenæ, & vinoſæ diætæ; ſenſerat ab uno vel altero „anno, ingentem oppletionem pectoris, cum tuſſi, non „quidem ita magna, ſed tamen valde humidâ, quam etiam „multo ſcreatu profundius inſtituto, ſublevare neceſſe ha-„bebat: præcipuè, cum neque tusſis, nec humiditatis illa „copia, continuo quodam incubitu pectus obſideret, ſed „per tempeſtatum, anni temporum, & fortuitarum occa-„ſionum concurſus, frequenter tamen, & facilè, cooriren-„tur. Huic, adhibitâ primò omnium V. S. in pede; ſub-„juncta una vel altera laxatione, per intervalla repetitâ, & „ſubordinatis, tàm turgefactiones ſanguinis ſedantibus, „quàm à pectore diſcutientibus: repetita interim, per æ-„quinoctia, dicta V. Sne, in tertium annum liberrimum „redditum eſt pectus. Cum autem autumno illius anni, „V. S. in pede, per tonſoris imperitiam, non ſuccesſiſſet, „& in ejus locum, uſitatis horum artificum tribui perſuaſio-„nibus, in brachio ſecta eſſet vena, cœpit non tantum ab „illo tempore oppletione tali pectoris iterum infeſtari, ſed „incurrit etiam, conſpirantibus externis occaſionibus, pe-„riculoſam pleuritidem: cui commodum accidit, ut inſu-„per habitis (qui hodie ſunt diſſenſus medentium) diſſua-„ſionibus, V. S. ad inſtantiam Dn. Patientis, neque quidem „parca, adhiberetur: unde ad ſenſum ipſum, levamen pa-„tienti obtigit, & liberari contigit. Cum vero poſt hac „priſtinam illam methodum denuo ſequeretur, vixit ite-„rum ad hunc diem, benedicente Deo, ab incommodis „circa pectus incolumis.

Th. XL.

Civis honeſtus, tantam ſubinde, diuturnam, & per temporis atque tempeſtatum mutationes ingraveſcentem, tusſim, valde humidam, tolerabat, ut pro Phthiſico, ſibi aliisque tanquam indubiè haberetur. Habitus corporis melancholico ſanguineus eſt, diæta verò plena, & Plethoræ, ex ipſis vaſis undique turgentibus conſpicua, indicia. Uſurpata variæ opinionis remedia pectoralia, nihil proderant, quin potius magis magisque invaleſcerent omnia illa incommoda. Cum auſcultaret monitis, remonſtratione quoque commoda munitis, ut ſanguinis potius ventilationi ſtuderet; tempeſtivis in ſpede V. Sbus, cum paucisſimis ſubjunctis medicamentis, ita manifeſto liberatus eſt, ut vix levia incommoda per inſignes occaſiones repullularent. Cum autem Autumno aliquo V. S. omiſiſſet, incidente animi commotione, in oppletionem pectoris prolapſus eſt, propemodum ſuffocativam, eamque repentinam. Miſſus eſt, poſt horam nonam noctis, ſanguis è brachio; unde intra paucas horas diſſolutâ omni anguſtiâ & anxietate, cum inde, tanquam palpabili experientia, tanto magis apud ipſum valeret conſilium obſervandæ hujus methodi, vivit ille ab eo tempore, favente Divina gratia, duodecimum jam annum, & quidem ab ejusmodi circa pectus inſultibus ita liber, ut vix umbra antiquorum pathematum aliquando repullulantium ſuperſit. Longum autem eſſet, plura hujusmodi exempla commemorare.

Th. XLI.

Sufficere interim hæc poſſunt, ad confirmandam ſententiam, quam profeſſi ſumus, quod, cum *ſeceſſiones* atque *reſtagnationes ſeroſorum* humorum, non poſſint fieri, niſi ab appulſu *totius M. S. eæ* largiore, ad talia loca; multo autem probabilius ſit, appulſum illum, per modum *deſtinatæ congeſtionis*, potius fieri propter *Sanguinem* ipſum, ejusque *ventilationem* Hæmorrhagicam, quam proprie propter

pter *ſeroſam* colluviem; Quod, inquam, in *artificiali* quoque ventilatione *ſanguinis*, longe certius fundamentum collocandum veniat, quam vel in *correctione*, vel *evacuatione*, *ſeri*: adeoque vel *qualitate* ejus, vel *quantitate*, directe accuſanda, aut artificioſe corrigenda. Unde ad minimum magna circumſpectione opus eſſe judicamus atque diſcretione, ubi aliquid revera *ſero* imputandum veniat: aut ubi potius ſanguini: & quomodo veris indicationibus circa hæc negotia inveniendis & recte implendis, animum adjicere conveniat.

Quibus quidem contemplationibus, propoſito noſtro ſatisfeciſſe confidentes, Deo, pro præſtito clementisſimè auxilio, humillimas gratias nuncupamus.

S. D. G.